СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК [illegible] ч. 145. Джерзи Сиґі, Н. Дж., понеділок, 24 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 145. Jersey City, N. J., Monday, June 24, 1935. THREE CENTS

ДОВОЛІ ХАРЧІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

НЮ ЙОРК. — Бюро рільничої економії оголошує свої помічення про харчові засоби в Злучених Державах. Знавці кажуть, що біжучого року населення Америки зужило 5% харчів більше ніж у 1934 році, а 9% більше ніж у 1933. Цього року є харчів доволі, хоч менше ніж пересічні припаси в минулих пятьох літах. Зате люди ліпше віджвиляються цього року. Слідне зменшення мяса цього року, але продукція інших харчів, головно молока, не зменшилася. Припаси городини та овочів навіть збільшилися в порівнанні з минулим роком.

45 ЛІТ КРИМІНАЛУ ЗА СХОПЛЕННЯ ВАЕРГАЙЗЕРА.

ТАКОМА (Вашингтон). — В пятницю засудив федеральний суд Гармона Гвелія на 45 літ вязниці за схоплення 9-літнього хлопця, Юрка Ваерґайзера, 25-го травня. Гармон признався до вини і не хотів ніякого адвоката. Коли буде добре справуватися, може вийти з вязниці за паролем після 15 літ. Суд над його жінкою відбудеться пізніше. Її чоловік сказав на розправі, що вона в нічому не винувата, бо вона не знала, на що її чоловік казав їй виконати деякі доручення, які, як пізніше виявилося, були помічними при схопленню хлопця. Меган, спільник Гвелія, втік з другою половиною окупу.

221 КОНҐРЕСМЕНІВ ЗА СЛІДСТВО НАД МЕКСИКАНСЬКИМИ ВІДНОСИНАМИ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Гіґінс, републиканець, оголосив, що 221 послів, отже більшість конгресменів, підписали петицію до президента, щоб він розпочав слідство над релігійними відносинами в Мексику.

СМІТЯРІ ВИЙШЛИ НА СТРАЙК.

НЮ ОРЛІЕНС. — Федеральний уряд узяв на себе роботу смітяра та зарядив вивожения сміття в цілому місті, бо міські робітники, що досі збирали сміття, вийшли на страйк. Страйкарі кажуть, що їх страйк є протестом проти політичного переслідування сенатора Гюї Лонга. Федеральний уряд каже, що мусів узяти на себе обовязок чищення міських улиць, щоб запобігти поширенню недуг.

СТРАШИТЬ МОНАРХІЄЮ В АМЕРИЦІ.

МЕНЧЕСТЕР (Вермонт). — У пятницю виголосив промову бувший губернатор стейту Месечусетс, Джозеф Ілай, на політичному зібранні в справі економічної політики президента Рузвелта. Він сказав, що ніколи передтим американський державний муж не був би відважився переміните цілу американську систему без відклику до загалу населення. Також і тепер Рузвелт не зможе ввести в життя своїх плянів без зміни конституції. Інакше не можливе, щоб президент міг мати контролю над бизнесовим життям та над сільським господарством краю. „А коли така поправка до конституції перейде, то очевидне, що це буде постійна влада монарха. Коли так, то це вказувалоб на кінець репрезентативного уряду", міркував Ілай.

МОРСЬКІ ЗБРОЄННЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ВАШИНГТОН. — Конґрес приняв плян видатків на морські зброєння в наступному році. На це призначено 460 міліонів долярів. Почнуть будувати 24 нові кораблі й закуплять 555 нових літаків. З них 282 прийдуть на місце зужитих, а 273 будуть приростом до дотеперішньої повітряної фльоти. Всіх літаків має бути 2,000 в 1942 році. Видатки на нові кораблі заберуть 197 і пів міліона долярів.

ПОМЕР ВІРМЕНСЬКИЙ ПАТРІОТ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — В пятницю, 21-го червня, помер Міран Севаслі, голова Вірменського Національного Союзу в Америці. Він був адвокатом перше в Бостоні, а потім у Ню Йорку. Він побивався за незалежність Вірменії по цілому світу. Був уродженцем Смирни в Малій Азії, покінчив університет у Франції, три роки видавав вірменську ґазету в Лондоні, а в часі війни зібрав у Злучених Державах 10,000-ний Вірменський Леґіон, що боровся по стороні аліянтів проти Турків. Брав участь у всіляких міжнародніх зїздах, а навіть грав важну ролю на версайській мировій конференції.

ДІЙШОВ ДО ЛІТ І СТАВ ФЕДЕРАЛЬНИМ СЕНАТОРОМ.

ВАШИНГТОН. — Рош Голт, вибраний федеральним сенатором із Вест Вірджінії, коли мав скінчених 29 літ, засів сьогодні на сенаторським кріслі на підставі рішення сенату 62 голосами проти 17. Він у партийній політиці демократ, але голосування не було партийне. Фахові знавці конституції розглядали довший час його справу, поки йому не минуло приписаних конституцією повних 30 літ.

На протязі кількох останніх днів відділи прислали велике число грамот до виміни. Тимсамим число членів старого роду обезпечення зменшується з кожним днем, так, що вже тепер можна ствердити, що з кінцем червня малохто останеться в старім роді обезпечення. Отже припильнуйте, щоб ви часом не осталися в тім старім роді обезпечення!

АРҐЕНТИНСЬКІ ЕМІҐРАЦІЙНІ ОШУКАНЦІ.

В Буенос Айрес збанкротувало подорожне бюро „Юропієн Експрес Лайн", у якому багато свояків кандидатів на еміґрантів з Польщі закупили корабельні карти для своїх земляків і вплатили гроші, звязані з переїздом. Всі ті гроші пропали, бо показалося, що збанкротоване товариство було в руках міжнародніх еміґраційних ошуканців. Всіх арештовано.

ПО СЕЛАХ УБИВАЮТЬ КОМУНІСТІВ У СССР.

Советські джерела щораз частіше повідомляють про акти селянського терору проти просоветських елементів на селі. Терор цей переводять з правила дуже жорстоко. Між іншим коло Мілюсинська на Сибірі чотири члени колективу вбили кореспондента сільської ґазети, розбивши йому голову камінням. Правдоподібно була це пімста за обвинувачення голови колективу у грошевій дефравдації. В окрузі Винниця опікунка сироти, піонірки, вбила її пятнацятьма ударами ножа й топора. Вбивницю і всю її рідню та православного священика арештували. В околиці Ростова над Доном приголомшили ударом у голову пляшкою членицю товариства молодих комуністів, а потім її задушила члениця хліборобського колективу, з походження багата селянка.

ОШУКАНЕЦЬ З ДОКТОРАТОМ.

В окружному суді у Львові відбулася розправа проти 47-літнього доктора фільософії, Болеслава Нича, за те, що в 1933 р. набув у невислідженних злодіїв девять фотоґрафічних апаратів, украдених у склепі, та біжутерію, вкрадену у слідчого судді Льорбера в Тернополі. Крім того акт обвинувачення закинув йому, що у Вильні, представившися за професора університету, д-ра Серпінського, купив у ювилера перстень вартости 1,300 зл., заплативши готівкою 300 зл., а на решту виставив сфальшований вексель. Після переведеної розправи трибунал засудив д-ра Нича на рік вязниць, 600 зл. гривни і втрату громадянських прав на 5 літ.

ЯК ЛІКАР КУПУВАВ СКАРБ.

До лікаря д-ра Станислава Целецького у Варшаві прийшов якийсь бідно убраний чоловік, подібний до Цигана або Москаля зі східних окраїн, бо говорив тільки по російськи. Після візити пацієнт торгувався і замісць 3 зл. заплатив тільки 2 і пів. Опісля пацієнт вийняв хустинку, в якій мав завязані дві золоті монети: однорублеву і пятьрублеву, що були поваляні глиною. Лікар згодився їх купити, а тоді пацієнт заявив, що має ще 600 штук срібних рублів і поверх 1,000 штук золотих пятьрублівок, які викопав із землі в Росії. Цей скарб він хоче продати, щоби за ті гроші виїхати до Болгарії й там осісти. Після дальшої розмови лікар згодився всі монети купити, а врадуваний пацієнт лишив йому показані монети до перевірення, чи є правдиві, мовлячи, що завтра принесе всі монети. На другий день прийшов знову і сказав, що не має в чім принести скарбу, тому лікар дав йому 20 зл. на купно валізки. За дві години пацієнт прийшов уже зі спільником. Оба принесли валізу, а в ній був мішок, з якого Росіянин добув кілька заболочених золотих монет. При цьому заявив, що це тільки один мішок зі скарбом, а другий принесе незабаром. Одначе його спільник виявив сумнів, чи лікар має таку велику готівку за продані монети. Тоді лікар показав приготовану вже пачку, в якій було 49 банкнотів по 500 зл., отже 24,500 зл. Пачку взяв до рук пацієнт, показав спільникови, після чого швидко звинув рульон і, завинувши хустинкою, положив на поличці в шафі. Нехай гроші так лежать, казав, аж вони принесуть другий мішок з монетами. Опісля доставці „скарбу" вийшли, мовлячи, що прийдуть за дві години. Коли після трох годин вони не прийшли, лікар заглянув до шафи, розвинув хустину і знайшов замісць своїх грошей — аркуші порізаного паперу. Заглянув до валізи і знайшов тільки грудки глини і цементу. Окрадений хитрим способом лікар повідомив про все поліцію. Здогадуються, що ошуканець був Циган, який тому кілька років гіпнотизував касієрів по банках і в часі виміни банкнотів крав по 500 і 1,000 зл.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАПРЯГАЮТЬ СЕЛЯН ДО ПЛУГІВ.

Як зовсім легковажать життям людей большевики, вказує випадок, який пригадує відомий уже факт кормлення поросят грудьми селянки-колгоспниці. І так в однім колхозі ґорківського краю при оранні поля, яке лежало облогом, запрягли до плуга вісьмох селян колхозників, бо наставник признав, що ця оранка затяжка для коней. Районові орґанізації та управа колхозу дивилися байдуже на цілоденну оранку облогу людьми. Тепер ініціятора цієї оранки, колхозника Конова, арештували під закидом, що він „кулак".

ЗНУЩАННЯ НАД УЧЕНИЦЯМИ.

З Харкова повідомляють про такий нечуваний випадок у школі. Директор одної зі шкіл рішив перевести обичаєві досліди між ученицями вищих кляс. І дійсно 4. квітня ц. р. лікар у присутности директора перевів такі досліди між 53 ученицями. Цей факт доказує про культурний рівень самого директора та інших представників большевицьких організацій. Районові представники цілих два тижні не могли рішитись, як слід зареаґувати на „ініціятиву" директора. Вкінці 8. травня президія районового виконного комітету рішила арештувати директора і лікаря.

ЗБОЖЕВОЛІВ З ПРИЧИНИ СМЕРТИ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

Яків Маньовський, залізничник у Львові, не міг погодитися з думкою про смерть марш. Пілсудського. Все повторяв: „Не хочу жити! Не хочу жити!" Врешті нерви його не видержали. Візвали лікаря ратункової стації, який заопікувався нещасним.

УВІЛЬНЕННЯ ВБИВНИЦІ.

В Констанці (Румунія) закінчився карний процес проти панни Стефанії Амурату, що минулої осени застрілила револьвером поручника 34-го піхотного полку, Георгія Фрумосана. Вона оправдувалася, що зробила це тому, бо він обіцяв оженитися з нею й не додержав слова. Суд увільнив убивницю від вини й кари.

СОВЄТИ СТУРБОВАНІ АНҐЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКИМ ЗБЛИЖЕННЯМ

МОСКВА (Росія). — Анґлійський уряд запропонував Советам заключення в справі морського зброєння договору, подібного до цього, який заключено з Німеччиною. Та Совєти віднеслися до цього холодно. Ця справа їх мало цікавить. Вони булиб за обмеження зброєння, але головно за обмеження зброєння на суші, бо їх морська сила така слаба, що про неї годі серіозно говорити. Совєти бажали злучити справу обмеження зброєння на морі й суші в одну цілість, та ту справу розбила Анґлія, заключивши сепаратний договір з Німеччиною. В той спосіб, на думку Совєтів, Німеччину сильно скріплено.

ПАРИЖ ДАЛІ НЕЗАДОВОЛЕНИЙ.

ПАРИЖ. — У французьких урядових колах навіть не хочуть вдаватися з Анґлією в дальшу дискусію в справі морського зброєння. Кажуть, що Анґлія поступила на власну руку, заключуючи договір з Німеччиною. Тому тепер уже нема потреби про цю справу говорити. Як Німеччина собі чого бажає, то хай звернеться сама до Франції.

НЕМА КОНЦЕСІЙ ЗА НІЩО.

ПАРИЖ. — Франція заявляє, що не дасть згоди на німецькі домагання щодо зброєння, поки за таку згоду не дістане від Німеччини певних концесій, які забезпечувалиб мир в Европі.

КОНФЕРУЮТЬ З ТИМ, КОГО В ТЮРМУ ПХАЛИ.

БІЛГОРОД (Юґославія). — Князь Павло, що тепер править Юґославією в заступстві малолітнього короля, візвав до Білгороду на конференцію д-ра Володимира Мачека, відомого хорватського провідника, що вів від літ опозиційну політику супроти диктатури сербського уряду. Та диктатури довела до стрілів у парляменті, вбиття двох хорватських послів і смерти славного хорватського лідера Стефана Радича. Від того часу Хорвати не показувалися в парляменті. Уряд уважав д-ра Мачека як сепаратиста й зрадника, і як такого переслідував його й запроторював до тюрми. Тому не диво, що несподіване візвання д-ра Мачека на конференцію з князем-реґентом викликало в цілій Юґославії велике здивування. Мачек вибрався негайно в дорогу, а, прибувши до Білгороду, зазнав на стації теплого приняття від членів сербської опозиції й численної товпи, яка кричала „хай живе Мачек". Як тільки Мачек заїхав до готелю і дав знати, що він є, вислано по нього двірський автомобіль і завезено до палати, в якій Мачек відбув кількагодинну конференцію з реґентом, а потім з опозицією. Заноситься на цілковите зліквідування диктатури і тиранії, яка панувала за правління вбитого короля Александра.

СТАЛІН ПОКАЗУЄТЬСЯ МІЖ ЛЮДЕЙ.

МОСКВА.—Заходить велика зміна зі Сталіном. Кажуть, що він перший раз заговорив через радіо. А тепер чимраз частіше являється в публичних місцях, в театрі, на обідах і по парках, та стрічається з звичайними людьми і балакає.

МУСОЛІНІ НАДРОБЛЯЄ МІНОЮ.

РИМ. — Кажуть, що Мусоліні набирає тепер зовсім іншого вигляду, як зявляється перед масами народу. Щез його суворий вигляд, а зате видно дуже часто милий усміх. Толкують собі це тим, що він хоче тим робом зеднати собі симпатії загалу для африканської воєнної виправи, яка не тішиться серед народу популярністю.

ЗАБАГАТО МУШТРИ.

РИМ.—Італійська молодь вправді вихована в любові до фашизму і спосібна на посвяту для здійснення фашістівських ідей, та всежтаки зачинає її надоїдати вічна військова муштра, яка забирає ввесь вільний час. Вона прямо не годна діждатися неділі, щоб мати відпочинок і нагоду робити те, що їй подобається.

СТРАТИЛИ БАНДИТА, ЩО ВІРИВ, ЩО ПІДЕ ДО НЕБА.

БАСТІЯ (Корсика). — Кат стяв на ґільотині голову А. Спаді, ославленому корсиканському бандитови, за яким влада робила погоню майже 11 років і ніколи не могла його зловити. Спада признався до 12 убивств. Серед населення він став леґендарною особою і нарід не вірив, щоб його можна було зловити. Перед страченням висповідався, запричащався і йшов на смерть дуже спокійно. Казав, що йому відваги ніколи не забракло. Перед смертю заповів страшні часи, які наступлять по його смерти. Останні його слова були „до побачення!", з якими звернувся до своїх адвокатів. Заявив, теж, що він умирає спокійно, бо певний, що на нім завжди спочивала божа благодать і нема сумніву, щоб він не пішов по смерти прямо до неба. Заявив, що він сам піддався людській справедливости, бо так наказував йому зробити божий голос. Тому те, що рішає суд, є для нього маловажним, бо він тут повинувався приказови самого Бога.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЛЕГКОВАЖМО ДОБРОЇ СПРАВИ

Ще раз апелюємо до горстки тих свідомих громадян, що самі вкладали свій труд у наше громадське життя в Америці й розуміють теж труд тих, що поклали перші основи під те життя. Все те становить історію української іміґрації в Америці.

Пропамятна Книга У. Н. Союза, яка має появитися в наступнім році, не претендує на те, що вона дійсно передасть усю історію нашої іміґрації. Цю річ прямо неможливо виконати в таких обставинах, у яких приходиться нам підготовляти видання цеї книги. Всежтаки вже тепер можемо запевнити наш загал, що в тій Пропамятній Книзі знайдеться цінний матеріял. І знаємо теж, що мине довгий час, заки буде друга нагода такий матеріял призбирати, а можливо, що взагалі вже такої нагоди не буде. Бо як мине ще кілька років і стара ґенерація зачне минатися, не буде вже кому зібрати тих матеріялів, бо вже тепер пожовк папір, на якім записані памятки найдавнішої нашої історії в Америці. Він уже навіть розсипається під руками. І вже не довге життя лишається тим піонірам, що були активними свідками нашого минулого.

Переходячи в новий період життя нашої іміґрації, в період, у якім уже заважуватиме нове, тут роджене покоління, треба нам принаймні з грубшого зібрати матеріяли нашого минулого. Пропамятна Книга У. Н. Союза має виповнити до певної міри це завдання. Молодому поколінню треба знати, яку ми тепер представляємо силу в Америці. Треба знати, скільки є в нас зорганізованих людей, скільки організацій, скільки професіоналістів і т. п. Вже поминаємо, що все те ми повинні зібрати без огляду на молоде покоління, бо вже з обовязку чисто культурного, й національного, а навіть з чисто сентиментального, якщо ми дійсно привязані до українського пня.

Тому саме треба нам зібрати хоч деякі приблизні дати, що відносяться до історії наших громад в Америці. Досі ми одержали такі звіти від 67 наших громад. Одні з тих звітів дуже короткі, другі довші, а деякі навіть обширні. Та кождий з них всежтаки дає певний матеріял. Якщоб так вивязалися з цього завдання всі громади, то ми малиб певну статистику, можливо неповну, неточну, але всежтаки статистику, на підставі якої буде можна робити деякі висновки, коли прийдеться думати над дальшою програмою праці американських Українців.

Ледви чи треба розумним людям доказувати потребу такої статистики і користи з неї. Здається, всі признаємо, що добре булоб, якби вона була. А вона може бути, якби знайшлася крихітка доброї волі в кождій громаді бодай в одного свідомого Українця, що може ті дати зібрати, списати і вислати до „Свободи".

Е. Ляхович (Лондон).

ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

(2)

Німецький похід на Схід.

Англія є пацифістичною державою не тому, що вона належить до гурту „побідних і „ненасичених", тільки тому, що вона є промислово-купецьким краєм і як така потребує за всяку ціну спокою. Коли взяти під увагу її вигранісць у світовій війні і її „насиченість", то можна сказати, що, не звважаючи на її набутки в Африці і на близькому Сході — вона знайшлася по війні в далеко гіршому положенні, ніж була до війни. Підчас війни інші краї, а між ними і її домінії, дістали дуже добру нагоду розвинути свій власний промисл і зробити себе майже зовсім самовистарчальними. Бо от в часі коли англійські фабрики були заняті виробом гармат, амуніції, мундурів — Японія крок за кроком залівала англійсько-азійські ринки. Війна задовжила Англію на два міліярди стерлінґів за границею, а на сім у середині. З черги це викликало, зараз по війні, безробіття, яке треває до нині. Скорчення заграничних ринків, безробіття, задовження і великі податки — викликали в Англії також фінансову скруту та змусили її зійти зі золотої стопи, що знову підкопало її матеріяльно і морально в міжнародних фінансових операціях.

Нині Англія поволи обтрясається з цього повоєнного, побідного „насичення" і поволи назад повертає до добробуту. Але щоби обтрясися з цього „насичення", то треба було ґігантичних зусиль, на які могла здобутися тільки тверда, англо-саська раса.

Виринає питання: невже Англія не предвиділа всіх тих „успіхів" війни і пішла до неї на ослїп? Ні. Але з вигранних воєн Англія ніколи безпосередно не користала. На протязі цілої своєї історії вона вплутувалася у ріжні війни не так на те, щоб скріпитися грошевими контрибуціями чи територіяльними анексіями, тільки на те, щоб знищити ґрізного суперника, що заки він всціє поперетинати її торговельні артерії, якими матірний край черпає з заморських посілостей і країв свої життєві соки.

Дві треті своїх харчевих продуктів дістає Англія з заморських країв. Цю залежність вона старається зменшити тим, що уряд заохочує своїх фармерів субсидіями й імпортними митами до інтензивної управи землі і до поширення її площі. Але беручи під увагу фізіократичні можливости Англії — її хліборобство ніколи не буде в силі розвинутися до тої міри, щоби зробити край самовистарчальним. В найкращім випадку британські острови можуть випродукувати стільки власних харчів, що їх може стати на пів року. На другу половину року мусять дати харчів заграничні краї, в заміну за її фабричні вироби, а також за відсотки її виекспортованих капіталів та за її транспортові й асекураційні услуги.

Денно прибуває до англійських портів 50,000 тон харчів. Крім того прибуває 110,000 тон інших сировців, потрібних для її промислу. Разом 160,000 тон. Що дня, на протязі цілого року, розвантажують англійські доки 240 більших і менших кораблів. Що дня плавають між ріжними пунктами земської кулі дві тисячі англійських кораблів і стількиж плаває біля берегів британських островів, заняті льокальною торговлею. Довжина сталих морських шляхів, якими пересуваються ці ладунки, виносить 80,000 анґ. миль. Їх вартість виносить біля 30,000,000 тон, а вартість біля 100,000,000 ф. с.

Щоби всім тим ліниям і кораблям дати мілітарну охорону, Англія мусить з одного боку дбати про свою морську силу, а з другого, мусить пильно слідити за політичними тенденціями інших потуг і мусить здушувати всякого потенціонального суперника, ще заки він цю, мозольно розбудовану сітку не здезорганізує та не відітне матірного краю від необхідних життєвих соків.

Таким потенціональним ворогом була колись Еспанія, Голяндія, Франція, а перед війною Німеччина. Остання також експандувала промислово, також шукала ринків, також розбудовувала торговельну, а вслід за нею воєнну фльоту. Нетакт кайзера міг дразнити Анґлійців; також інвазія Бельгії могла бути тою іскрою, що запалила ладунок. Але сам ладунок містився глибше: ним був конфлікт життєвих інтересів двох народів; конфлікт, який можна було оминути тільки добровільним зреченням одної з заціквлених сторін зі своїх інтересів. Очевидно, що ні одна сторона на це добровільно згодитися не могла.

В той спосіб повстав перший акт боротьби Англо-саксів з Тевтонами. Англія вступила в ту війну не на те, щоб у ній насититися, тільки щоби в першій мірі вдержати, евентуально навіть з деякою втратою, те, що мала. Це треба памятати. Зберігання „статус кво" не конче рівнозначне з пацифізмом. Нераз треба його зберігати тяжкими війнами.

Розгромлена у світовій війні Німеччина занадто скоро піднялася. Піднявшись, вона в тій хвили почала продовжувати ту політику, яку перервала їй програна війна. Цілий гітлерівський рух, з його расизмом, містицизмом, автаркією — відбувається під знаком заграничної політики. Він зродився як реакція проти заграничного тиснення і змагає в напрямі своїх заграничнополітичних позитивів. Його завданням є створити таку національну силу, якою можнаб було з одного боку, обтрясчися з Версаю, а з другого, придбати для німецького народу нові земельні простори. Бо, згідно з Гітлером, „тільки нарід з земельними просторами має запевнену будучність".

Діставши тяжку науку 1914 року — Німеччина стала обережнішою зі своєю морською політикою. Дразнити англійського льва вже боїться. Але його внутрішні життєві потреби штовхають її до зовнішньої експанзії — гадки її чимраз більше скупчуються на сході Европи. Чи з Польщею, чи проти неї; чи розірвати Росію, чи зберегти її в цілости для себе — цього правдоподібно Німці ще нині самі добре не знають. Але що їм треба якось добитися до тих східньо-европейських просторів — в це ніхто з них не сумнівається. Розуміє це добре також Англія й слідкуючи з тривогою за розвоєм подій в Німеччині — потроює свою повітряну фльоту. Бо коли якась політична загроза не має глибших основ, то можна ще її відвернути, апелюючи до розсудку політиків. Але коли вона є випливом пекучих внутрішніх потреб, то тоді рішає тільки сила.

Причини англійської тривоги є такі: Колиб Німеччина дісталася на схід Европи й здобула монопольні впливи в цілій Росії, чи тільки на Україні — вона стала би такою силою, що їй не можна булоб створити в Европі противаги. Вона вже нині має 66 міліонів людей. Колиб полишити їй вольну руку, в короткому часі вона абсорбувалаб 6 міліонів австрійських Німців, три і пів чеських, один міліон польських і не виключене, що три міліони швайцарських. Разом вона начислювала би біля 80 міліонів однородних людей, заселюючих один нерозривний кавал землі. Додавши до того сорок до пятьдесять міліонів на Сході, якими вона розпоряджалаб — уявімо собі причини страху Англії і цілої Европи.

Правдоподібно Німці самі не уявляють собі добре, чому ціла майже Европа їх боїться. Правдоподібно також тому, що вони щиро вірять в остаточне приєднання для себе Англії. Коли так, то їх розчарування не буде менше як в 1914 році.

Що Гітлер кривить душею, коли заявляє, що Німеччина проти Англії ніколи не піде війною — в це Англійці не сумніваються. Воно самозрозуміле. Але вони знають також дуже добре, що колиб Німцям вдалося збудувати на суходолі таку сильну імперію, до якої вони прямують, то тоді без боротьби вони вимусять на Англійцях те, що захочуть. Тоді ніхто вже їх не спинить розбудувати свобідно також і воєнну фльоту. А розбудувавши фльоту, вони зачнуть ступнево підбивати англійські ринки й старатимуться обчімхати Англію з її кольоній і доміній. На таку обчімхану Англію Німеччина певно ще не піде війною; бо знищивши її торговлю — крім 49 міліонів голодних ротів — вона там для себе нічого не знайде.

Ставши ногою на Україні, ніщо вже не перешкодить Німеччині котитися далі: через Кавказ вона дістанеться в Ірак і так захопить нафтовий басейн Мозуль; звідтам піде на Персію, Афганістан, через який веде одинокий сухопутний шлях до Індії...

Невже британський лев дався би так за життя розкавалкувати? Це абсурд. Англійці знають дуже добре, якими шляхами здобувається імперії і якими спихається їх до упадку.

Коли з одного боку їх дипльоматія старається зневохотити Німців від агресії, то рівночасно їх провідні мозки думають над тим, якби заповнити схід Европи політичним змістом, який сам став би опорою проти німецької навали, але який також не шкодив би їх інтересам в Азії. І ось в тих міркуваннях на цілий зріст знова висувається українське питання.

Українське питання! Ним можна рівночасно розкавалкувати Росію та позбутися в той спосіб деструктивного конкурента, а також загородити шлях Німцям і в той спосіб позбутися не менше ґрізного, конструктивного конкурента. Крім цього, втягнувши Україну в орбіту своїх впливів — можна також буде витягнути багато безпосередних користей.

(Далі буде).

НА ТЕМИ ДНЯ

„ПАН ТА СОБАКА".

Небіщик Гулак Артемовський вложив своїй безсмертній собаці в уста памятну заввагу проти свого пана:

„Той дурень, хто дурним
іде панам служити;
А більший дурень, хто їм
дума угодити".

Щось на таку тему взявся пускати з Москви кореспонденції до газети „Ню Йорк Таймс" Гаролд Дені. Пише про те, як то большевики хочуть нагло відбудувати родинне життя, почиваючи учити лицарства, пошани дітей для батьків, і т. п. Дені каже, що большевицький суд поставив якогось Мірцева перед суд за те, що він женився стільки разів, що не памятає навіть імен своїх жінок. Останню свою жінку він стрінув як дівчину одного вечора, оженився другого дня, а покинув зараз наступного дня після шлюбу.

Дені признає, що ще недавно большевики висмівали родинне життя, як видумку буржуазії. Навчали вирікатися своїх батьків, і було довший час большевицьким ідеалом написати: „Вирікаюся свого батька, бо він кулак" і т. п. Ледви навчили большевики молодь комуністичної „етики", а вже за цю науку починають карати і навчати зовсім противне.

Справді ще „більший дурень той, хто їм думає догодити!"

ПАТРІОТИЧНІ ДАРУНКИ.

Серед українського громадянства принялось переконання, що то лише така бідна нація, як наша, потребує жертв. Через те чуємо часто нарікання, що забагато жертвенности в нас. І так хотілось би мати свою державу, щоб то вона за все подбала.

А ось приходить вістка з Дітройт, що сенатор Джеймс Кузен дарував американському урядови 550,000 долярів на закупно 1,000 акрів землі на заложення мешкальної кольонії для часових промислових робітників в околиці Дітройту. Не чути, щоб американський уряд відмовився від цього дарунку. Американські громадяни розуміють, що навіть їх пребагатий уряд не може, або не вміє подбати за всякі потреби нації. Тому свому урядови приходять у поміч.

Чуємо часто завваги наших патріотів на наших провідників: Чому то не зроблять цього або того? Замісць нарікати, ліпше, якби самі дали працю чи фонди і зробили те, чого не в силі зробити провідники. А коли хочуть провідникам допомогти в роботі, якщо самі не вміють цього доброго зробити, хай підуть за прикладом сенатора Кузена. Хай під опіку провідникам дадуть фонди з доручениям зробити це або те. Тоді імя проєктодавця буде піднесене і робота буде виконана.

„ЧІЗЕЛІНГ".

Цими днями оголошено лист президента до директора нової „Найри", щоб він вважав на те, чи часом деякі підприємства не кривдять робітників після цього, як найвищий суд зніс постанови президента в справі кодексів. Газети розголосили цей крок президента і при цій нагоді писалося багато про „чізелінг". У словарі Вебстера це слово має значіння: „Обтинати долотом". Але деякі газети почали серйозно коментувати це слово і прийшли до висновку, що то не йде про саме обтинання робітничих платень, але загалом про використування робітників, як от: знижувати платні, продовжувати години праці, підносити ціну продуктів. Все, що викликує зубожіння робітництва, може бути підтягнене під поняття „долотування".

В. Будзиновський.

АНГЕЛ І ЧОРТ

(Казка).

(2)

„В душі ангела скільчилася зависть. Чим більше призирався ялинці, тим та зависть кріпшала. А чорт стояв недалеко і тішився, що ангел вже зачав грішити. Бо зависть, то гріх; в ангела... великий. За одним гріхом, звичайно йде другий, не тільки у людей. Ангел погадав собі:

„Ті діти тут не мають права до ялинки і ялинку причепурив хтось такий, що до того не має права. Найліпше буде, як все те возьму і занесу дітям по північнім боці Карпат".

— Крім чорта, що скулений сидів під столом, накритим великим килимом, в світлиці не було нікого. Став обмикувати ялинку і кидати до подолка. Тепер чорт вже мав право до ангела. Вистрибнув зпід стола і вхопив грішника за біле крило, кричучи:

„Ти, небоже, гадав змудрувати, перехитрити чорта?"

„Чорт звязав ангелови крила. Ангел без крил, то так, як чоловік без ніг. Ангел вже не годен був полетіти до нас. Тоді й не прийшла від нього вість, що вже летить. Бо треба вам знати, що в тих часах ангел зголошував свій прихід до кождого села. Як з якого села прилетів, то влітав у дзвіницю і дзвонив. Таким способом подальшим селам давав знати, що вже й до них летить. Того вечора, коли це сталося, дзвонів не було чути, люди вечеряли при голій ялинці; при такій, як її принесли з ліса.

„Ангела з крилами, сильно звязаними докупи, чорт завів просто до старенької церкви в селі зараз за Мукачевом. В самім Мукачеві боявся його тримати. В тій церкви загадав ангела придержати аж до другої ночі. Хихочучи, сказав до ангела: „Тож то піп і його овечки повтріщують очи, як завтра зійдуться до церкви на Службу Божу!"

„Чорт мав ще деінде якусь роботу. Хоч ангел був звязаний, чорт боявся лишити його без варти, бо ануж втече. Чорт ангелови не вірить так, як ангел чортови. Чорт увійшов так, що аж трісли пару шиб в церковних вікнах. Надлетів Белзебуб. Чорт приказав йому пильнувати ангела, щоб не розвязався і не полетів на той бік Карпат обвішувати різдвяні ялинки.

„В церкві було дуже зимно, звичайно, як в зимі. Також було, як звичайно в зимі, дуже темно. Так темно, що не легко було доглянути руку перед очима. Сторож ангела смердів так страшно, що ангел аж вмлівав. Коли хотів рушити звязаними крилами, то вони заболіли так, неначеб їх пилою різав. Белзебуб тоді сміявся злорадно і казав:

„Гордість і зависть мусять терпіти!"

„Година ішла за годиною і вже було запізно обвішувати і запалювати ялинки. Вартовий погадав собі, що ангел хіба вже не втече, щоби робити ту роботу. Хіба дурний марнував би решту ночі, щоб ангела недопустити до тих ялинок. На добавок чортови щораз прикріше було дивитися на звязаного ангела. Хоч ангел согрішив, то всеж таки був дуже гарний. Чорт знав, що він при ангелі виглядає як найпоганіша малпа. На добавок крила ангела стали наново ясніти, бо він жалував, що согрішив; його серце плакало жалем. Чортови прикро було цілу ніч дивитися на таке. А що чорт і чорта обманює, Белзебуб погадав собі:

„Дідько тебе бери, пане Люцифере! Бо то сам Люцифер вхопив ангела. „Коли вже цілу ніч мушу куняти тут, то бодай на хвилю нехай покладуся на вухо".

„Кажучи це, позіхнув так страшно, що пару пекольних мишей, що загніздились були між зубами в його роті, повтікали. Белзебуб обмотав свої ноги власним голим хвостом. Щоб ангел таки не втік, присилив за великий і загнений ніготь свого пальця посторонок, яким були звязані крила ангела, вивалив язик до хребта, щоби в сні не сперли його кольки, і ляг на землі. Всную зараз і спав як камінь.

„Пекло має багато чортів. Між ними є десять, Люцифером вивчених проти десятьох заповідей божих. Вони днями і ночами промишляють, якби то якого чоловіка звести, щоб проти якої заповіди прогрішився. Ті десять і в святу ніч не відпочивають. Їм повелося так задурманити одного бідака в селі, що він, саме в ту святу ніч, вибрався обікрасти церкву. Вже у всіх хатах світло на ялинках погасили, люди пішли спати. Зведений чортом хлоп погадав собі:

„Тепер пізна ніч і таке свято, що й вартівники сидять дома. Ні до церкви, ні під церкву тепер ніхто не прийде. Як я церкву обідру, то на тім Господь Бог нічого не втрачає, бо що я з церкви винесу, то люди ще раз дадуть до церкви. Тільки чаші не рушу, бо ануж правда це, що піп каже? Казав, що злодієви, котрий взяв би в руки чашу, щоби її вкрасти, святий огонь спалить пальці. Зате щиро золоту корону можна здоймити з голови святої Варвари. Нащо Варварі корона? Ще й золота. Варвара, хоч свята, це не рівня Матери Божій! Як з руки святого Михайла вийму срібну спису, то через те чорт таки не вернеться до неба".

„Ось так піддурений хлоп додавав собі духа. Взяв з кошари залізну штабу, зі стайні ліхтарню і пішов. Чорт підвів його аж до дверей церкви. Далі чортови не вільно іти. Все інше чоловік мусить зробити сам, з власної волі. Як збаламучений чортом справді согрішить, то на груди чорта Люцифер завішує ордер. Спокусник, не сумніваючись, що хлоп зробить свою роботу, просто зпід церкви полетів до пекла, щоби зголоситися по ордер.

„Злодій не багато мав роботи з церковним замком, бо то була стара церква, з замком вже перержавілим. В часах, коли царицею Мадярщини була гадина з пекла, церквами ніхто не журився. Злодій лиш підважив залізом і замок відскочив. Знаючи, що цеї ночі кождий спить в хаті, злодій не боявся, що хтось наскочить на нього, тож ще на дворі засвітив ліхтарню. Увійшов до церкви як хтось такий, що прийшов відмовити свій Отченаш... (Кінець буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. Г., Йорквіл, О. — Дякуємо за звернення уваги. Справлено.

Вибудувати Музей Визвольної Боротьби України — це крок вперед по лінії наших позитивних досягнень.

Більша платня.

— Ганусю, ти побила за цей місяць більше начиння, ніж належна тобі платня. Щож буде?

— Прошу мені дати більшу платню, прошу пані.

З ПРЕСОВОГО ОБЇЗДУ

(УП) Дня 17. 5. 35 взяв заступник Української Пресової Служби участь у поїздці німецької преси по повіті Нідербарнім. Такі поїздки влаштовує досить часто повітовий уряд, щоби показати журналістам красу повіту та заохотити їх частіше у вільний час відвідувати кращі місця чи то для відпочинку після тяжкої редакційної роботи, чи для спорту. Звичайно так є, що тим, чим цікаввиться преса, тим цікавиться й публика, яка читає газети. Отже за одним махом подвійна користь, а повітови дохід, бо всякий, що приїде, привезе з собою 'трохи гроша і залишить його тамже.

Дорога йшла автобусом найперше через Берлін, а потім по його передмістях, дальше в зелень, у повіт. Погода не сприяла, але настрій був добрий. Сам начальник повіту, староста, або, як у Німеччині його звуть, „ляндрат", перейняв на себе обовязки провідника. Сам він може найкраще знає свій повіт; це видно було по тому, як вияснював усе, і на дрібниці навіть звертав увагу.

Маленьке чистеньке містечко Ципернік. Посадник загостив в автобус і в переїзді дав деякі дані про нього. Це містечко, що надзвичайно скоро зростає в людність завдяки акції поселення людности з Берліна на рілі. Його мешканці всі майже заняті в Берліні, куди доїздять потягами.

Переїхали місто Бернав, що повстало десь у 13 столітті. Рештки старих мурів і вежі, на яких бузьки гнізда собі звили, є окрасою міста. Зовсім інше враження, як у Берліні. Хто був у Берліні, а не їздив на провінцію, той не знає, як виглядає Німеччина. Так говорять у Німеччині, і так воно є дійсно. Посадник міста показав журналістам усе цікаве.

В Лянке мали ми нагоду оглянути касарні служби праці і саму роботу. Молоді хлопці з міст, що ніколи села не бачили, а на корову говорили, що це віл, чи навпаки, мають нагоду побачити красу країни, працювати фізично, щоб знати, як то важко приходиться добувати працею рук насущний хліб. Рівночасно з тим пізнає кождий край і навчається його любити. Сторожа в уніформах з лопатами як військо. Лиця червоні, здорові, хлопці сильні. Треба відмітити, що служба праці є обовязкова для всіх і що вона кождому створює вільний шлях до дальшої карієри. Хто її не відбув, той стріне в дальшому життю значні трудноці. А ціллю її є виховати в молоді дух товариськости і спільности як людини з людиною, так і міста з селом.

Звідтіля дальше до німецького заповідника Шорфгайде, де збереглись останки буйволів та диких коней. Увічливий лісничий, що всім цим завідує, дав усякі пояснення, а аматори фотографії мали нагоду випробувати свї апарати на диких конях та буйволах. Дійсно прекрасна околиця, куди варто поїхати кождому, що буде мати нагоду побувати в Німеччині. Дальше тамже відвідали місце вічного спочинку дружини теперішнього німецького повітряного міністра Ґерінґа, що вважається чи не найпопулярнішим мужем у Німеччині, бо про нього найбільше анекдот ходить у народі. Над озером, у затишному місці в землі лежить домовина його дружини, Каріни, і звідси пішла назва „Карінгаль". Все просте, але робить враження. Сюди заїздить частенько сам міністер, щоб на самоті працювати чи відпочити. Окруження дійсно гарне; ліси, а там озера довкола, спокій, лиш вітер шумить верхами дерев. І бувшого цісарського ловецького замку не поминули. Зветься він Губертусшток, від того, що на тому місці є статуя св. Губерта. Тепер у замку музей. Збудований у гірському баварсько-швайцарському стилю і зовсім не підходить під окруження. Але раз уже збудований, то і залишивсь.

В містечку Шинебек обід з промовами, на щастя, не довгими, але зате дуже цікавими. Приглянулись містечкови. Мале, чисте, низькі хатки, а в середині щось чотири чи пять помп-тенків для автомобілістів. Це псує ввесь вид своєю реклямовою крикливістю.

Поволі вертаємось, бо вже вечоріє. По дорозі сам ляндрат звертає нашу увагу на те, що він приказав понищити розставлені по полях ріжні крикливі реклями, що лише робили погане враження серед гарної природи. 4,000 реклям знищено в той спосіб, а шкоди фірми не мають ніякої, бо ті розставлені по полях і при дорогах реклямові таблиці нічого нікому не помагали. Всеодно, кождий ішов купувати туди, де йому подобалось, а не туди, куда вказувала йому реклями.

Гарний прийом зробив власник купелевого заведення в Вандліцзе. Над озером прегарна пляжа, чистенька, ресторан, музика і головне: все не дорого. Люди привітні, зорганізовані націонал-соціялісти, віддані вождови до останку.

Через Зумт, де повечеряли, пізно ніччю приїхали назад у Берлін. Дорога витрясла з кождого всі гризоти. Під враженням краси природи забулися щоденні турботи і щойно тверда дійсніть заставила кождого подумати, що тепер настала важка праця і боротьба за хліб. Розпрощались і розійшлись.

Забагато.

— Тут пишуть мені в анонімі, що ти мене з цілим світом зраджуєш.

— З цілим світом? Трохи забагато, бо тоді й ти мусів би бути при тім.

Босі.

Питає пан селянина:
— Іване! чому у вас на селі діти босі?
— Та вони вже босі родяться, прошу пана.

КВЕСТІОНАР

ЗВЕРНЕНИЙ ДО ЧЛЕНСТВА У. Н. СОЮЗА, ЯК ТЕЖ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ В СПРАВІ ЗБІРКИ СТАТИСТИЧНИХ ДАТ ДО ІСТОРІЇ НАШИХ ГРОМАД.

Назва місцевости. ______

Приблизне число Українців, що живуть у тій місцевости. ______

Коли осіли в тій місцевости перші українські імігранти і звідки вони прибули. ______

При яких роботах заняті наші робітники. ______

Скільки має місцевість українських товариств. ______

Чи є українська церква (або церкви). ______

Чи є Український Народній Дім. ______

Чи є українська школа ______

Скільки є українських бизнесів і які. ______

Чи є українські професіоналісти (лікарі, адвокати, вчителі, аптикарі і т. д.). ______

Чи є українська бібліотека (або бібліотеки). ______

Чи є організації тут родженої української молоді; а як є, то скільки їх? ______

Замітніші події з життя громади. ______

Просимо дати відповіди на ті питання, а зібраний у той спосіб матеріял вислати по змозі якнайскорше на адресу „Свободи". Імена тих, що зберуть ці матеріяли, будуть поміщені в Пропамятній Книзі У. Н. Союза.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

За здобуття політичного впливу по американських громадах.

На нарадах делеґатів нюйорських товариств до Центрального Комітету 29-го травня б. р. у програмі праці принято точку: здобування впливів у громаді і місце для української репрезентації. З огляду на те, що цю точку вважав дехто за пильну, а то тому, що найближчої осени відбудуться вибори, президія Центрального Комітету запросила уряди горож. Демократичних Клюбів на нараду разом з урядом Ц. К. на середу, 12-го червня. Приявних було 17 осіб. Проводив адв. М. Радик. Справу зреферував секретар С. Демидчук, розвиваючи такі думки:

Громадяни українського походження в Америці не видали ще таких велитнів, щоб вони самі могли здобути собі значіння в великому американському світі. Тому лише покликування на українське походження, а з тим і на підтримку українського елементу, може винести на верх визначніші одиниці українського походження. Цю можливість ґрупової підтримки треба нам використати, поки ще час для здобуття впливів у громадах, стейтових та федеральних тілах, здобувати треба через підтримування характерних та освічених одиниць, котрих повинна ставити кандидатами на якісь позиції українська громада чи то сама, чи в порозумінні з іншими національними ґрупами. На всякий випадок не добра є дорога, коли наперед одиниці самі стараються про якесь репрезентативне становище, а щойно тоді шукають підтримки від української громади. Треба зробити навпаки: коли українська ґрупа сильна, тоді вона повинна ставити свого кандидата і йому помагати. Користь із цього така, що кандидат не буде заключувати компромісів з іншими ґрупами, нераз на шкоду українському імені чи справі, але представники української громади, котрі особисто не мусять бути інтересовані і тому скорше можуть памятати на національний інтерес, ніж одиниці-кандидати, котрим у першу чергу залежить на здобутті становища.

Як перевести таку працю вже з нагоди найближчих виборів, тобто найближчої осени, про це треба подумати тепер. Тому, що в такій роботі мають уже практику наші горожанські клюби, а також тому, що наскільки йде про здобуття впливів в місті Ню Йорку, то тут лише політична демократична партія може щось осягнути, треба нам зріло порадитися з урядами українських горожанських Демократичних Клюбів.

В дискусії представники первісного українського Демократичного Клюбу обстоювали засаду, що є лиш один Демократичний Клюб у дільниці Менгеттен, тобто той, що має льокаль під ч. 59 Ст. Маркс Плейс, і тому лише цей клюб повинен мати право радити в таких справах. Подавали в сумнів, чи порадно є Центральному Комітетови займатися політичними справами, і тому не прийшло до уложення якогонебудь пляну праці.

Вислід нарад був такий:

Центральний Комітет приняв пропозицію уряду Демократичного Клюбу, що можлива лише кооперація в акції, і на тому покінчилися наради, що тревали від год. 8.30 до 11.30 в ночі.

С. Демидчук.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Перший Січовий День.

Довго ждала Чорноморська Січ, сотня 3. в Нюарку, на такий свій день, який мала в неділю, 16-го червня ц. р. Мало відбутися посвячення прапорів і все, що з такою подією злучене.

Програма свята розпочалася походом січовиків довкруги площі під проводом М. Петришина з Джерзи Сіті. Це були члени сотні 3. та сотні 2. (з Джерзи Сіти) з американським та українським прапором. За січовиками йшли дівчата: Марія Дорошенко, що представляла Америку, й Анна Плечій, що представляла Україну. За ними йшла ґрупа дівчат, разом 8, повбираних в убрання в національних українських красках. За ними йшли танцюристки 3-тої сотні і дівчата з Бейону та Джерзи Сіти в українських народніх строях, а потім деякі члени Січи в синіх сорочках з жовтими краватками. Похід перейшов двічі попри степеницю для перегляду і станув перед підвищенням, де мало відбутися посвячення прапору.

Новий синьо-жовтий прапор посвячували оо.: М. Данилович з Нюарку, Володимир Лотович з Джерзи Сіти та Іван Захарко з Бейону. о. Лотович підніс прапор серед загального одушевлення і передав його в руки члена головної управи Чорноморських Січей, М. Петришина, а цей знову передав його сотникови Василеви Фелло, а той дальше передав його хорунжому. Кожний учасник цієї церемонії був зворушений до глибини серця і рішив для себе самого постанову працювати під цим новим, несплямленим прапором.

Низку промов розпочав о. Данилович. Він взивав усіх приявних високо тримати національний прапор і передавати його з покоління в покоління, доки він своєчасно не перейде на українську землю і не замає над вільним Києвом та Львовом. о. Лотович взивав до єдности всіх ґруп під тим прапором. Гр. Д. Галичин пригадував, що такий прапор уже маяв над Києвом в 1918 1919 році і тому нашим обовязком є його там знову вивісити. Д-р Янкович говорив по анґлійски до молодої ґенерації, щоб вона продовжала роботу батьків. Цей промовець також представив наступного бесідника, проф. університету Лонґ Айленд, Френка Леґая. Проф. Леґай заявив, що він не розуміє ані одного слова з промов попередніх бесідників, та всеж таки він розуміє значіння цього свята і чується гордим з цього, що його тут запрошено. Представник мейора міста, п. Томсон, побажав іменем міської адміністрації найкращого розвитку Українцям з Нюарку під їхнім прапором.

Після промов хор „Боян" з Нюарку під управою Т. Каськова відспівав низку українських пісень, закінчуючи її величнім „Живи, Україно!" Не одна сльоза радости покотилася з очей півтори тисячки присутніх, бо кожен розумів, що це історична хвилина.

Після посвячення прапор передано ґрупі 8 дівчат, убраних у синьо-жовті строї і в білих рукавичках. Вони обнесли прапор довкруґи площі при охороні хлопців, січовиків. При цій нагоді йшла збірка на покриття коштів.

Після перерви по збірці пішла програма танкова з сотні 3-тої Січи, а потім дівчат з Бейону й Джерзи Сиtі під проводом пані Микитки з Джерзи Сиtі. Виконання було справне на повне признання публики. Зараз потім відбулися перегони дітей. Найшвидші між ними дістали малі нагороди.

Після офіціяльної програми розпочалась довільна забава гуртків. Радість була загальна, забави йшли до пізного вечора. Всі розходилися з переконанням, що нам справді треба подбати, щоб український прапор вивісити над Києвом та Лвовом так, щоб він там остався на все.

Соня Фелло.

ДО ЧОГО МОЖЕ ПРИДАТИСЯ СМІТТЯ ТА ВІДПАДКИ.

Уже віддавна пробували люди зужиткувати сміття та відпадки. Нпр. засипували ними глибокі ями і таким робом одержували рівнину, яку потім можна було або управляти або забудовувати. Одначе для цього треба було дуже багато сміття. Щоби нпр. виповнити сміттям малу яму, глибини 5 метрів, довжини 10 м. та ширини 7 м., треба було аж 23 ваґонів сміття. І користь з цього була невелика: поверхня зрівнаного терену була рівна ледви 70 кв. метрам. Зате сьогодні вживають відпадків та сміття трохи раціональніще: а саме посипують ними квасні луки грубою на 50 цм. верствою. За якийсь час ця квасна лука перемінюється внаслідок природнього ферментаційного процесу в урожайну землю. Притім на 70 квадр. метрів луки треба тільки 2.3 залізничих ваґонів відпадків та сміття. У Німеччині приступили недавно до меліорацій саме цією методою.

Крім цього вдалося берлінському хемікови Арецови зладити з відпадків хемічним шляхом міцні плити, яких можна буде вживати при будові домів. Ці плити можна робити у кожній бажаній величині та формі. Вони незвичайно еляистичні, даються різати, прибивати цвяхами, малювати та викладати тапетами. Крім цього вони є тепляними ізоляторами, подібно як корок. Одначе їх найважнішою прикметою є те, що вони дуже відпорні на вогонь. Нпр. грубу на 6 цм. плиту огрівати полумям з температурою 1000 ступнів Цельзія. Виявилося, що тільки груба на 2 цм. верства плити від сторони вогню перемінилася на вуголь тоді, коли друга сторона плити була ледви тепла.

Нові ці плити надаються передовсім на будову малих кольоній. Притім вони значно дешевші від інших будівельних плит. Та найважніше те, що тепер міста будуть продавати своє сміття так, як це вже сьогодні діється в Берліні.

З МУЗИКИ

З ПРИВОДУ ВИСТУПІВ ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ.

Хоч уже доволі багато часу проминуло від місячних концертів „Приятелів Української Музики", то всетаки буде цікаво читачам знати про працю цього товариства. Воно стало на ноги своїми концертами завдяки роботячости його орґанізатора, проф. Придаткевича і зробило велику місію між чужинцями. Воно і нас підбадьорило, бо ми пізнали, що маємо скарби, з якими можемо виступити в славній, хоч і скромній галі „Студіо Клоб оф Ню Йорк", чи хочби в „Інтернешенел Інститют". Посередньо товариство причинилося до орґанізації фахових музичних сил у старому краю, бо дало думку тамошнім фахівцям зорґанізувати „Союз Українських Професіональних Музик" у Львові. Воно буде мати вирішний вплив у розвитку української музики.

„Приятелі Української Музики" обєднали для пропаґанди українського мистецтва такі сили, що їх ми досі не чули. А цеж само вже є великим осягом. Звичайно наші люди розбігаються між чужинцями і пропадають для української справи, а тут сталося навпаки: ми приєднали чужинців для української справи. Цеж вказує, що наші культурні цінности не такі маловажні. З цього й український загал може бути гордим та знати, що ми маємо щось такого, що нам як нації честь приносить.

Але я незадовольнений з останнього концерту „Приятелів", що відбувся 8-го травня в салі „Інтернешенел Інститют" при Іст 17-тій вулиці, отже в осередку української нюйорської громади. Прийшли чужинці, як звичайно. Треба було надіятися, що Українці переповнять ущерть невелику зрештою салю. Міжтим якраз прийшло розчарування, яке відбирає охоту ініціяторам до дальшої праці. Виконання точок було солідне, пані Корнатова, що стільки прислужилася в минулому до розвитку українського вокального мистецтва, ще раз виказала свій талант, не говорити вже про проф. Придаткевича, що все з витревалістю аж до посвяти виконує добровільно принятий на себе обовязок і то з артистичною вервою, а вже струнна орхестра проф. Гайворонського перейшла всякі сподівання — а все те не принесло бажаної користи, бо тим разом „Приятелі" хотіли познайомити й українську публику про розвиток укарїнської музики та про свою працю для цієї цілі.

Рефлексія: Таки не зважаймо на те все, не спускаймося, куме, на дно, але берімся наново до роботи.

Але українська громада хай також прийде.

Приятель.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ В АМЕРИЦІ

ДРУГА КОНВЕНЦІЯ СОЮЗА УКРАЇНОК.

Друга Конвенція Союза Українок Америки відбулася в днях 24, 25, 26 травня 1935 р. в У. Н. Домі в Ню Йорку.

Перший день нарад розпочався дня 24. травня в годині 2-гій пополудні.

Конвенцію відкрила голова ОУА, пані Анета Кмець та в коротких словах привитала приявних делеґаток, висказуючи своє вдоволення, що таке велике число відділів СУА прислали своїх делеґаток на конвенцію. Зокрема пані А. Кмець витає делеґатку паню Л. Слюсар, яка прибула з Канади на зїзд. А потім візвала відспівати український та американський гимн. По відспіванню гимнів пані А. Кмець покликала голову конвенційного комітету, паню Марію Ленчук, яка в своїм вступнім слові сказала таке:

„Оце є другий конгрес українського жіноцтва в Америці, а заразом свято десятьлітнього існування нашого Жіночого Союза. Для вшанування памяти матерей українських героїв та померлим членицям нашого Союза належиться віддати пошану через повстання з місць". Це й виконано.

Опісля пані Ленчук представила головний уряд Союза Українок, а саме: предсідницю паню Анету Кмець, секретарку Анастасію Вагнер, касієрку Стефанію Абрагамовську та заступницю предсідниці Анастасію Рибакову. Приявні делеґатки повитали уряд гучними оплесками.

Пані Ленчук заявила, що присутні делеґатки не знають себе, а тому на предсідницю нарад потрібно жінки, щоб знала працю не лише від першої конвенції, але від самого початку існування СУА.

Тому вона позволить собі покликати на предсідницю конвенції панну Стефанію Абрагамовську з Ню Йорку, з чим присутні делеґатки одноодушно згодилися.

Вибрано паню Юлію Яремову з Ню Йорку і Анну Качур з Бофало заступницями предсідниці, а секретарками паню Пелагію Дембіцьку з Ню Йорку і паню Стефанію Галичин з Джерзи Сити. Тоді предсідниця пані Абрагамовська відчитала програму конвенції.

Згідно з програмою, виробленою конвенційним комітетом, першою точкою мав бути вибір комісій, одначе на пропозицію пані Катерини Кедровської рішено лишити комісію в її попереднім складі, аж доки вона не здасть звіту з діяльности попередніх років праці. Вибрано комісію виборчу, до котрої ввійшли: пані Анна Курило і пані Ірина Козаченко з Дітройт та пані Олена Штогрин з Филаделфії.

Потім голова конвенції відчитала спис імен 45 делеґаток. Потім делеґатки здавали свої звіти, в яких висказували ту працю, яку вони проявляли в своїх місцевостях на протязі трох років. Зі звітів виходило, що відділи брали участь у всіх національних святах, та влаштовували ріжного роду імпрези. Зокрема влаштовували Свята Матері, і в такий спосіб причинювались до поширення того свята, яке ще донедавна в нас не було знане. Приходи з імпрез призначували на ріжні народні цілі в краю, а також на місцеві цілі. Помагали також місцевим товариствам в загальній громадянській праці.

По звітах делеґаток секретарки відчитали десятки привітів, листів і телеграм, надісланих ріжними організаціями з Америки, Канади та від поодиноких осіб. У всіх тих привітах та телеграмах висказувано побажання дальшого успіху та розвитку Союза Українок.

Пані Л. Слюсар, делеґатка Союза Українок Канади, зложила ширший привіт, в якім підкреслила завдання українського жіноцтва під теперішню хвилю боротьби українського народа за визволення. Далі говорила про самоосвіту і освідомлення жінки та про новий тип жінки: подруги, матері і громадянки.

На тім закінчено перший день нарад.

По відчитанню листів, в годині 6. пополудні делеґатки опускають салю і йдуть на вечерю до Українського Демократичного Клюбу під ч. 59 Ст. Маркс Плейс, влаштовану жінками Демократичного Клюбу при помочі інших відділів СУА в Ню Йорку.

Субота, 25. травня 1935 р.

В год. 9. рано відправлено Службу Божу за живих і панахида за померших членів СУА в церквах: греко-католицький, при 7-мій вул., і православній при 14-тій вул., при співучасти усіх делеґаток.

В год. 11. зачалися наради і першою точкою ранішньої сесії були реферати:

1. Жінка і її завдання на еміґрації — А. Рибакова.
2. Жінка й українське народнє мистецтво — П. Авраменко.
3. Як засновано Союз Українок і його десятьлітня праця — С. Абрагамовська.

В дискусії над рефератами ніхто не забирав слова. Тоді віддано реферати резолюційному комітетові до опрацювання резолюцій.

Звіти головної управи.

Першою до зложення звіту була покликана бувша голова СУА, пані Олена Лотоцька, яка зазначила в своїм звіті, що за час свого урядування вона присвятила дуже багато праці для посилення і розбудови СУА. Вела вона обширне листування зі всіми відділами в організаційних справах, а таксамо і краєвими жіночими організаціями. А вже найбільше часу забрали їй поїздки до ріжних місцевостей, де існують відділи СУА, щоб особистим контактом на зборах та промовами з нагоди якихсь інших імпрез заохотити жіноцтво до праці. Вкінці заявила, що вона свого труду не жалує, бо є переконана, що жінка в Америці зрозуміла вже вагу організації і буде ступати тою самою дорогою і далі та розбудувати свої жіночі організації. Зазначує також, що за час її урядування повстали кілька нових відділів, в творенню яких вона була завжди помічною.

Звіт голови пані Анети Кмець.

У своїм звіті вона піднесла, що була короткий час головою, а тому найбільша її праця полягала в тому, щоби підготовити конвенцію СУА і для тої праці вона присвятила багато часу. В тій праці помагали їй найбільше секретарка, пані А. Вагнер, і касієрка, панна С. Абрагамовська. Доложила вона також праці у вишукуванню відповідної домівки, яка була необхідною огляду на часте скликування зборів, як також для поміщення СУА. Виступала також з рефератами в поблизьких місцевостях і брала участь у зборах деяких відділів, де вона була запрошена.

За її старанням вироблено для Союза Українок „чартер", якого досі організація не мала.

Звіт заступниці предсідниці, пані Анастасії Рибакової.

Вона в своїм звіті піднесить, що в нарадах екзекутиви вона майже ніколи не брала участи, тому, що вона далеко мешкає, а зрештою її також і не кликали на збори. Її діяльність полягала головно в тому, що вона їздила до тих місцевостей, до яких її покликали відділи СУА. Там вона виголошувала відповідні реферати.

Звіт рокорд. секретарки, пані Анастасії Вагнер.

Пані Вагнер зазначила, що її праця полягала найбільше в листуванню з відділами, в розписуванню повідомлень на збори, які екзекутива відбувала що тижня, в скликуванню місячних зборів з околичних відділів на наради і дискусії та в записуванню протоколів з нарад кождих зборів.

Коли при Союзі Українок оснувався комітет Українського Народнього Мистецтва, то для того комітету вона присвятила багато часу, бо комітет улаштовував кілька виставе, в яких вона брала участь. Коли СУА зачав підготовляти конвенцію, то від того часу треба було відбувати дуже часто збори, на яких вона була завсіди приявна.

Звіт касієрки, панни Стефанії Абрагамовської.

Панна С. Абрагамовська заявляє, що бувша голова, пані О. Лотоцька, сама провадила книжки касієрки, так, що вона зачала провадити фінансові книжки доперва по її уступленню. Як виказує звіт контрольної комісії, то всі рахунки і книги знайдено в порядку. Далі панна С. Абрагамовська відчитала всі приходи і розходи за час 10-літнього існування Союза Українок. Потім зазначила, що брала участь у кожних нарадах, які тільки екзекутива колинебудь скликала, та своєю активною участю причинялась до виконання тих обовязків, які спочивали на екзекутиві Союза Українок.

Звіт пресової референтки, пані Катерини Кедровської.

Пресова референтка підносить у своїм звіті, що від часу, коли її вибрано пресовою референткою, її діяльність була обмежена, бо ніякі звіти, дописи, ані обіжники не переходили через її руки.

„Жіночий Світ".

Панна Марія Бек, здала звіт зі своєї праці в видаванню часопису „Жіночий Світ", згадуючи про трудноші, получені з видаванням такого часопису, а зокрема про брак потрібних фондів. При тій нагоді виявзалась дискусія над тим, чи набудуче Союз Українок Америки має видавати часопис. По довшій дискусії пані д-рка Неоніля Пелехович-Гайворонська висказала думку, що з браку фондів та відповідних сил такого часопису неможливо видавати.

На її думку, найкраще буде, коли ті жінки, які почувають себе настільки здібними, що можуть писати, будуть дописувати до „Свободи", чи якого іншого часопису. А якщо знайшлись би потрібні фонди, то тоді можна замовити в „Свободі" окрему картку раз на тиждень чи на місяць, призначену спеціяльно на дописи про жіночі справи, а також на організаційне листування централі та відділів С. У. А. Пропозицію пані д-ри Пелехович-Гайворонської принято одноголосно.

Від комітету експонатів здала звіт пані Катерина Гупало.

Вона заявила, що ті експонати, які спроваджено від народнього мистецтва з краю на виставу в Шікаго, тепер знаходяться при централі Союза Українок Америки. На протязі двох років влаштовано з тими експонатами кілька вистав, як наприклад: у готелю Астор, Ню Йорк, в домівці С. У. А., в нюйорськім університеті в Джерзи Сіти й у Вестерн електрік Ко. в Керні, Н. Дж.

Тепер управа С. У. А. випозичає ті річи для поодиноких відділів, якщо ті відділи улаштовують вистави народнього мистецтва.

По скінченню звітів членіць головної управи наступила дискусія над тими звітами. Зокрема дискутовано обширно про справу родженої тут молоді. В дискусії над цею справою забирали голос багато делеґаток, а також тут роджені дівчата, які висказували думки, щодо того, в який спосіб приєднати молодь до С. У. А., зназначуючи, що під теперішню пору ще тільки незначний відсоток молоді знаходиться в рядах цеї організації. Делеґатки погоджувалися в тім, що молодих дівчат трудно дістати до відділів старших членіць, а тому треба повести в поодиноких місцевостях пропаґанду за те, щоб роджені тут дівчата творили свої власні жіночі молодечі відділи. Опісля треба буде старатись та впливати на ті відділи, щоби вони приступали до С. У. А.

Вибір уряду.

Предсідниця Анастасія Вагнер, 1-ша заст. предс. — Юлія Ярема; 2-га заст. предс. — Стефанія Абрагамовська; 3-тя заст. предс. — Катерина Ділей. Секретарка для українського листування Пелагія Дембіцька, секр. для американського листування Анета Кмець; касієрка — Петронеля Костецька; організаторка — Анастасія Рибакова; контрольна комісія: пані д-рка Неоніля Пелехович-Гайворонська, пані Катерина Кедровська, пані Пелагія Хомів.

По виборі уряду принято цілу низку резолюцій у справі фінансування програми праці СУА, збільшення членства, буджету центарлі, вибору урядників до головної управи, протоколів конвенцій, народнього мистецтва, організації молоді, боротьби за кращі закони суспільної опіки і т. д. Всі ті резолюції будуть проголошені в протоколі конвенції, який буде у своїм часі розісланий відділам.

Конвенцію закінчено відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна".

Секретарювали:

Пелагія Дембіцька,

Стефанія Галичин.

ПАМЯТКА.

— Як же це? Ти не маєш ніякої памятки по твоїй тещі, що в такий страшний спосіб згинула в Африці?

На жаль, ні. Одинока річ, яку мені прислали, це знимка Мурина, що зїв її.

ВОРОЖКА.

— Запевняю вас, що прийде від нього лист.
— Я воліла би, щоб він сам приїхав.
— Зараз і це буде, ще тільки карти помішаю.

ЗРОЗУМІЛА.

Пані годить нову служницю і між іншим показує їй скляне начиння з живими рибками.

— І кожного ранку мусите кинути тут трицять муравлиних яечок — каже пані.

— На мягко чи на твердо зварених? — питає служниця.

ЗАКАРПАТСЬКЕ СЕЛО ПРОСИТЬ ПОМОЧІ.

В числі 35. українського дневника „Свобода" з дня 12. листопада 1934 р. появилася стаття від нашої читальні „Просвіти" під заголовком: „Голос закарпатського села", де ми просимо Тебе, Український Народе, про ласкаву поміч на будову нашої читальні. До нині однак не одержали ми від Тебе, Український Народе Америки ані цента. Не маємо права Тобі це випоминати, та не годні ми собі уявити, щоб наша просьба до Тебе, Український Народе, лишилася просьбою „вопіючого во пустини". — Тому даруй, Український Народе, що лише з великої біди примушені ми ще раз Тебе просити про ласкаву поміч. Ще раз і останній раз! Маємо надію, що тепер Ти не відмовиш нам своєї помочі. Хто скільки може! Громада по нитці і бідному сорочка! Літо настає та пора братись до роботи, щоб докінчити будову, а тут ані сотика, лише довгу 2,600 корон.

З дарів, котрі ми доteпер отримали, не годні ми докінчити будови. Докінчена будова матиме ціну коло 60,000 кч., а щоб її докінчити, треба ще 15—20,000 корон, котрі ми не всилі нізвідки роздобути. Позичати в банку не хочемо! Хочемо віддати будову без довгів до вжитку молодому поколінню. Ми перед роком забрались до будови читальні без жадної готівки!

Ми хочемо жити! Ми хочемо працювати для Тебе, Український Народе, але не маємо свого гнізда! В нас робота тяжка, бож перевага кацапська! Ми всеж таки маємо надію утриматись нарівні з кацапами і їх побідити!

Український Народе! Просимо від Тебе малої офіри! Малої, бож і Ти живеш у злиднях. Знаємо добре це все!

Ласкаві датки просимо засилати до „Обєднання", яке ласкаво перешле збірку нашій читальні.

З глибокою пошаною:

Іван Бурч, предсідник;
Марія Поповичова, секр.;
Петро Кацуляк, скарбник.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (52)

Наступного ранку Тома Орман і Бил Вест, хоч перетомлені, приготовлялися до дальшої мандрівки за пошукуванням схоплених дівчат. „Ми так збентежені, що не можемо навіть знайти нашої дороги з поворотом", замітив Орман. „А я не хочу вертатися, доки не віднайду Ронди", сказав Вест.

Оба вони мали отверті очі на малу звірину, бо були голодні. Незначний припас харчів, що принесли були з собою з табору виправи, вже вичерпався. Кілька малих звірят впали від стрілів їх крісів і в такий спосіб вони на короткий час відвернули небезпеку голоду. Зате будучність не стелилася рожево.

Нагло Вест обернувся. „Мені здається, що я щось почув", він сказав спокійно. Орман теж обернувся та побачив льва з високо піднесеною головою. „Щось то виглядає недобре", з острахом мовив Вест". „Стежка вузька. Корчі занадто густі, щоб можна серед них знайти ратунок, а дерева загрубі, щоб на них можна вилізти".

„Спробуймо стріляти", відозвався Орман. „Одначе я не ручу за ці кріси. Вони замалі, щоб спинити велику звірину; а як ми її не спинемо, то це знову буде небезпечне для нас! Крім цього з нас кепські стрільці". Коли він так говорив, страшний звір ішов наперед поволі, без страху і без упину!